

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 "
Helyben házasz házba:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Videkre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Meglátogat minden nap a háttér és
annap utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 3.Asszerkesztőség kifizetések visszafizetésére
vagy megőrzésére nem vállalunk.Előfizetők és hirdetésajtó
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Husinség.

(K. Ö.) A felesleges közvetítés pártfogói taktikát változtattak. Eddig husdrágaságról beszéltek, most husinségről.

Több ízben kimutattuk, hogy husdrágaságról abban az értelemben, mint azt a merkantilisták tették, beszélni nem lehet. Nem lehet a husdrágaságról abban az értelemben beszélni, mintha az összes élelmickek közül pusztán a hus drágult volna meg indokolatlanul és nem lehet abban az értelemben sem beszélni, mintha a husdrágulásnak az okai az agráriusok lennének.

Csak akarni kell látni és látni fogjuk, hogy az összes élelmi és háztartási cikkek drágultak és egyike-másika bizony nagyobb százalékban mint a hus. Mert az összes élelmi és élvezeti cikkek részben államilag monopolizálva és kartellizozva vannak, részben oly magas fogyasztási adóval vannak sújtva, mely a fogyasztóknak, figyelembe véve állami és társadalmi kötelezettségeiket, megnehezítik azok beszerzését.

Elfogulatlan gondolkodás és látás mellett azt is be kell látnunk, hogy a husdrágaságnak nem az agráriusok az okai, hanem a közvetítés, az állam és a városok. A közvetítés, mert tulteng. Makó

városa fényesen rácafolta a husközvetítés uzsoraüzelmére. Hatósági mézárskéket állított fel és a marhahus ára kgként 1:50 koronáról 1:20-ra és a borjúhús ára 2:40 K-ról 1:50-re szállott le. Oka az állam, mely a fogyasztási adó és a különböző közlekedési tarifákkal a nép élelmézését drágítja meg. Okai a drágaságnak a városok is, melyek, mint most Budapest, irtóháberut indítanak a gazdák ellen és emellett vám, vásártéri és vágási illetékek oimén megsarcolják a fogyasztókat.

Mindezek kézenfekvő dolgok. Taktikát kellett tehát változtatni, hogy álláspontjuk, mely a Balkán-Államok előállat-behozatalát sürgeti, érvényesüljön.

Azt mondják most már, hogy nemcsak husdrágaság, hanem husinség is van. Magyarország mezőgazdasága nem képes az ország husszükségletét ellátni. Hát ha ez így lenne, baj lenne. Csak hogy ez az állítás merőben légből kapott állítás. Hisz hogy többet ne mondjunk, ha husinség lenne, nem lenne husfogyasztás sem. Már pedig statisztikailag bebizonyított dolog, hogy a fejenkinti husfogyasztás Budapesten kitesz 67:4 kgmot. Legkevesebb volt a husfogyasztás 1905. és 1906-ban. Már pedig akkor még vigan hoztak be szerb vágójószág-

got. Nem áll tehát, hogy a szerb határ megnyitása növelné a husfogyasztást. Csak azt eredményezné, hogy mi magyarok rosszabb minőségű húst ennénk és hogy lanyha állategészségügyi ellenőrzés mellett megfertőznék a magyar állatállományt. Angliában pedig a fejenkinti husfogyasztás 27:11 kg. marhahus, 13:10 kg. ürü- és bárányhús. Ehez hozzászámítva a sertés, baromfi és vadfogyasztást, a lehető legnagyobb jóakarattal sem mondhatjuk, hogy az angolországi fejenkinti husfogyasztás meghaladja a budapesti fejenkinti husfogyasztást. Már pedig Angliára ugy szoktak hivatkozni, mint amely legjobban táplálja állampolgárait. Kár volt tehát éppen Budapestnek az agráriusok elleni mozgalom élére állani.

A husinséget megcáfolják az állatforgalmi adatok is. Rubinek, a G. E. O. Sz. nagygyűlésén kimutatja, hogy ugy az 1909., mint az 1910. évi szarvasmarha kivitele a legnagyobb volt azóta, hogy a németországi magas agrárvámok életbe léptek és a szerb határt lezártuk. Már pedig egy országban, mely 100—150 ezer szarvasmarhát tud kivinni a vámtérületről, nem lehet husinségről beszélni. Mert ahol nincs, onnét a kivitelre nem telik. Hozzá vehetjük még bizonyítéknak

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Igazi fájdalom.

— Charles Foley. —

Penhoet Adelina kisasszony szerény évi járadékból élt messze Páristól, régi falusi házában. Magas, barna leány volt, — a haja már őszbe csavarodott — kissé nyers, de szókimondó és soha sem volt rajta más szépség, mint egészséges trissésége és szelid szeme, olyan, mint két ablak, melyben visszatükröződött minden gondolata. Egyetlen barátai Chevignonék voltak, kik minden nyáron megjöttek Párisból hat hétre s a házával szomszédos házbán laktak.

Mint hogy Chevignon Jean körülbelül egykoru Penhoet Adelinnal s a családjuk nagyon szoros barátságban élt egymással, sokáig azt hitte mindenki, hogy Adelina Jean felesége lesz. Az az erős, kedves kis leány és az a gyöngy, elkényeztetett fiu mindig együtt játszadozott egymással. Szüleiket nagyon mulattatta, hogy mily komolyan vették dolgukat s mint hogy

Adelinára sok és jó jövedelmet hajtó majorság nézett örökségül, Chevignonék kedveztek barátságuknak, nedves szemmel s meghatottan szölvá:

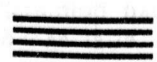
— Mily szép volna, ha később egymásé lehetnének! Csak rajta, Jean, csókold meg a kis feleségedet! — És Penhoeték, kiknek a dolog hízelt, hozzátették: — Igazán, nagyon szép volna. Csókold meg a kis uradat, Adelina! — És a gyermekek szívök szerint, öntudatlan vonzódással összecsókolódtak.

De Jean az iskolába került és nem gondolt többé a falusi ismerőseire. Ellenben Adelina, az apácakolostor iskolájában nevelkedve, mindig reá gondolt. Ez időtől fogva ritkán találkoztak egymással. Adelina sohasem ment Párisba és Jean, ki időközben férfivá serdült, utazásra fordította szabad idejét. A fiatal leány szülei meghaltak s a majorságok, melyeket rosszul kezelték s ennek következtében rosszáron keltek el, éppen csak arnyi vagyonhoz juttatták Penhoet kisasszonyt, hogy szűkösen megélhessen jövedelméből. Chevignonék már jó ideje, hogy nem emlegették régebbi terveiket, midőn Adelina egyszer csak megtudta, hogy Jean egy gazdag hozományú párisi leányt

vesz feleségül. Az emberek azt hitték, hogy Penhoet kisasszony cseppet sem bánkódik emiatt, mert nagyon egészséges lévén, se halványabb, se soványabb nem lett miatta s minthogy nem olvasott regényeket, nem mondott és nem tett mást, mint közönségesen. Csak egyszer borult el a szeme. Akkor történt ez, midőn Chevignon Jean, két kis baba apja, elhatározta, hogy megint abban a házbán tölti a nyarat, mely Adelina szomszédoságában állt.

A család kezdetben távol tartotta magát a kisasszonytól. Ezt ő nem vette rossz néven s régi szeretetreméltó, szolgálatra kész szomszédjok maradt.

Látva ezt, Chevignonék engedtek hidegségükből és meghívták magukhoz. Elfogadta a meghívást és nem volt alkalmatlanabb szalónjunkban, mint egy jól nevelt gouvernante. Leült egy zugba és fejét himzésére hajtva, ott maradt csöndesen. De midőn belépett Chevignon Jean és csakis akkor, fölemelte szempilláit és szeme villámlott. A míg Jean beszél, figyelmesen hallgatta, az ölébe bocsátotta le kezét és öntudatlanul fejének biccentésével kísérte szavait.

Elegáns blousok,

a karácsonyi és újévi ünnepekre

Nagyvárad

Zöldfa-utcán szerezhetők be.
Szolid kiszolgálás!aljak, pongyolák női és leányka kabátok,
gyermekruha különlegességek, tekintettelleszállított, olcsó árban csakis **Hevesi**

„Párisi nagy áruházában“

■ Kitűnő reklám szöveget aljak már 175-től. ■

Rendkívül olcsó árak!

a baromfi és tojás kivétel folyton emelkedő arányait.

A budapesti marhavásárról is számszerűleg kimutatható, hogy a szerb marha elmaradása csak átmenetileg csökkentette a felhajtást és már a múlt évben elérte azt a számot (165 ezer darab), amelyet akkor tudtunk kimutatni, mikor a szerb határ nyitva volt.

Ne keressük a husdrágaság és husinség okát ott, ahol az nincs. Keressük első sorban a közvetítés túltengésében, mely a hus árát 60 százalékkal emelte, amikor a szarvasmarha ára 30 százalékkal emelkedett. A leggyanusabb népelem az élelmiszerkereskedelem útján keresi boldogulását.

Legyünk tehát igazságosak. Ha a bajt orvosolni akarjuk, akkor nem rakhatunk terhet a mezőgazdaságra, mely az ország első termelője és legnagyobb fogyasztója, sem az ipara, melyet fejlődésében támogatnunk kell, hanem igenis az inaktív közvetítésre, mely mindenben felesleges, tehát káros.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 20.

Berzeviczy Albert elnök, negyed 11 óra után megnyitja az ülést. A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után

Felolvassák a királyi kéziratot, mely szerint a közügyek tárgyalására a *delegációt 28-ára összehívja.*

Elnök javasolja, hogy az összehívásról a delegáció elnöke értesíttessék.

Következett a

szerb kereskedelemről szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Elsőnek Novák János szólalt fel. Tá-

madja az agráriusokat, akik a kartellek szaporításában látják a drágaság kérdésének megoldását. A kormány egyoldalú politikát folytat, amely az agrárius érdekeit mozdítja elő. Ilyen politikával nem lehet az állattenyésztést fejleszteni, vagy Magyarország mezőgazdasági állapotain segíteni. Hosszasan foglalkozik a legelőikkel és azt mondja, okosabb gazdasági politika szükséges ennek megoldásához. Ha megnyugtató választ kap, hogy a kormány az argentinai husbehozatalt 2000 tonnán felül nem fogja megengedni, akkor a javaslatot megszvazza.

Pajzs Gyula félremagyarázott szavainak helyreigazítását kéri.

Birkner János: A kontingentálás értéke abban rejlik, hogy rövid időn belül kereskedelmünk szabályozandó, hogy annak hasznát élvezhessük. Foglalkozik a husdrágasággal és szükségesnek tartja a huskereskedés létesítését, mely a levágott húst, melyet a fővárosba szállítanak, árusíthassa. A hus világcikk, melynek az emelkedése természetes. Ami az állatfejlesztést illeti, helyesli a programot, de nem szabad azt hinni, hogy állattenyésztésünk alacsony fokon áll, hiszen a világkiállításokon eddig csaknem mindig mi nyertük az első díjakat. Kifogásolja a statisztikai adatokat, amelyek a községyi jegyző által beküldött és a kupaktanács által elfogadott számok és a melyek hitelesnek egyáltalán nem nevezhető. A hegycikkek között lakóknak kell állatot adni, ezek azok, akik műveletlenek és szegények, itt kell fejleszteni az állattenyésztést, mint tette azt Svájc, ahol az állam jövedelmének igen nagy részét éppen ezek az emberek szolgáltatják. A törvényjavaslatot elfogadja.

Elnök 10 percre az ülést felfüggeszti.

Szünet után

Darányi Ignác Birkner beszédével foglalkozik és azt mondja, hogy szavaiból látszik, hogy milyen derék munkatársa volt neki. Foglalkozik a kereskedelemügyi miniszternek a bizottságban tartott beszédével. Elismeri a kereskedelmi miniszter tevékenységét, de a titkos egyezményre vonatkozólag nézzen vissza a múltba; vegyen magának fáradságot, vagy ha azt tenni nem akarja, úgy forduljon hozzám utbaigazításért. **Rosenberg** előadó azt mondta, hogy a szerb szerződést politikai okok miatt

vontuk vissza. Ez nem igaz és amit azt hiszem az előadó ur is jól tud.

Darányi Ignác az argentinai husbehozatal ellen szólal fel. A behozatalt osztrák érdekek védelmének tartja s felszólítja a kormányt a behozatal elleni erős ellentállásra.

Hieronymy Károly az elhangzott kifogásokra relett. Az argentinai behozatalnak nem ellensége, sőt ha az ország e mellett foglalást, Amerika retorzióval élhet. Részletesen fejtegeti a szerződés hasznát s kéri a javaslat elfogadását.

Az ülés két órákor véget ért.

Városatyák igazolása.

A december 4-én megejtett városatyaválasztás ügyében tegnap ülésezett Nagyvárad város igazoló választmánya.

A várad-ujvárosi és a várajai választás ellen felszólamlásokat adtak be; az ujvárosi kerületben megejtett választásra nézve azon okból kérték a peticionálók a szavazó lapok újból való összeszámlálását, mert szerintük az összeszámlálás tévesen történt, nem dr **Grósz** Menyhért kapta a megválasztáshoz szükséges legkevesebb szavazatot, hanem **Zboray** Gyula s így tévesen lett dr **Grósz** Menyhért megválasztottnak kijelentve, mert a 12-ik helyre **Zboray** Gyula választatott meg.

A várajai választás ellen két petíció adott be s mindkettőben az a kifogás volt felhozva, hogy a szavazás lezárása után nem olvasták meg és nem hasonlították össze a szavazatok számát a választási lajstrommal s így a törvény nem lett megtartva. Ezért, továbbá mert szerintük nem **Gábel** Jakab, hanem dr **Kazay** Kálmán kapott több szavazatot, s így a hetedik helyre nem **Gábel** Jakab, hanem dr **Kazay** Kálmán lett városatyának megválasztva.

Annál érdekesebb volt a kérdés, hogy a választáskor felvett jegyzőkönyv adatai, vagy a peticionálók által felhozott adatok közül melyik felel meg a valóságnak, mert Várad-Ujvárosban tudvalevőleg dr **Grósz** Menyhért csak

Egyetlenegyszer merete kimondani véleményét. Ez akkor történt, midőn a megyei tanácsos, kit ebédre hívtak, erős szavakkal korboltta egy városbeli fiatal leány viselkedését, ki azért, mert szülei nem egyeztek bele házasságába, megszőkött azzal a fiatal emberrel, akit szeretett. Valakinek az az ostoba gondolata támadt, hogy megkérdezte Penhoet kisasszonytól:

— Nos, kisasszony, mit szól hozzá kegyed?

Adelina megrázkódott, úgy látszott, mintha keresztülnézne a körülötte ülőkön s oly hangon, aminőt még nem hallottak tőle, mert oly melegen és meghatottan szólt, azt felelte:

— Oh, én... nagyon is megértem azt!

Felháborodott hallgatás következett, s pedig elpirulva zavarában, ismét a himzése fölé hajtotta fejét.

Penhoet Adelina kisasszony 52 éves volt, midőn Chevignon Jean szivbajban meghalt. Chevignonné, kit az orvosok már előkészítettek ez eseményre, türtőztette tájaldalmát és megtette előkészületeit a temetésre. Nem is gondoltak rá, hogy Penhoet kisasszonyt másként értesítsék a szomorú esetről, mint gyászjelentés útján s ennek következtében s később kapta meg a nyomtatott levelet, mint a többi ismerős. De azért, ha éjjel utra kel, még mindig megérkezhetik a temetésre.

S ekkor a máskor oly szerény és hallgató kisasszony valóban hihetetlen módon kezdett viselkedni.

Először is mély gyászban jelent meg, a mi már magában véve illetlenség volt, mert az elhunyt egyáltalán semmi rokonságban sem

állt vele. És még milyen gyászruhában! Sebészen összetakolt, rendetlen ruhában, melyen meglátszott, hogy az öreg kisasszony magára kapott minden feketeséget, a mi éppen a kezégyébe esett. A fején nem volt crepefátyol. Vörös, a sirástól megduzzadt arca nagyon közönségesen ütött el a többi, sápadtra rizporozott arcától. Hóna alatt egy nagy, újságpaprosba göngyölt csomagot vitt. Megállás nélkül ment el a kitett iv mellett s figyelembe se vette azt a fekete frakkos urat, ki neki odanyújtotta a tollat, hogy írja alá nevét. Könyökével tört magának utat az emberek között, félretolta a halottvivőket és tompán leborult a koporsó mellé.

Mellét kétségbeesett zokogás rázta meg s még arra sem gondolt, hogy elővegye a zsebkendőjét, hogy letörölje záporként omló könnyeit. Így feküdt hóna alatt a csomaggal, mozdulatlanul a fekete szőnyegen, a karos gyertyatartók közt és zokogott... zokogott... Annyira nem bánta, hogy mi történik körülötte, hogy az özvegy és barátai bántva érezték magukat és suttogni kezdtek. A temetkezési vállalat emberei a ruháján tapostak, de s csak akkor kelt fel, midőn felemelkedik a koporsót. Odakünn még rosszabbra fordultak a dolgok. Keztyütlen kezével felteríté az újságpapírost és egy kosárra való virágot vett elő belőle, nem szépen összeválogatott virágot, hanem egészen közönséges, tarkabarka, a kertben és a mezőn gazostól, levelestől kitépdesett virágot. És reászórta valamennyit a halottvivő kocsi, hol kiáltó ellentétben állt vele a sok halovány, előkelő orchidea. A temetés rendezőt ez nagyon felháborította. Midőn pedig megszólalt volna kenetes hangon: — Kérem a családhoz tartozó urasá-

got! — Penhoet kisasszony előre rohant és elsőnek akart menni a halottas kocsira. Moraj támadt a jelenvoltak közt, de ő azt nem hallotta. A templomban összefogtak egymással az elhunyt férfi rokonai, hogy félrelökődjék. De néki mégis sikerült helyet foglalni az első padokban s letült, nem törődve semmivel. Az emberek szinte azt hitték, hogy mindjárt kiszáll az élet szeméből, melyet egy pillanatra sem vett le a koporsóról.

A temetőben a temetésrendező, kinek Chevignonné titkos intést adott a szemével, még egy hiu kísérletet tett, reábirni Penhoet kisasszonyt, hogy vonuljon hátrább. De az ott állt a sirszélén, bokáig gázolva a homokban s eszébe sem jutott, hogy mint a többiek, szentelt vizet hintsen a sirverembe. Neki csak a könnyei hullottak mind sürűben s mind nagyobb cseppekben a koporsó födelére. Várni látszott valamire, mintha Istennek valami rendkívüli dolgot kellett volna végbevinni kettőjükért: érette és a halottért.

Ekkor közeledett hozzá az a megyei tanácsos, kit egyszer már oly nagyon felháborított Chevignonék szalonjában, kissé félrevonta és így szólott hozzá:

— Mindenki gyanította kegyedről, hogy szerette Chevignont. Ön valóban bolondabb a bolondnál, hogy így piacra viszi az érzelmeit!

Ő pedig, mintha hosszas kábultságból tért volna magához, felsóhajtott:

— Igen, igen, szerettem!... Jobban szerettem mindennél a világon, szerettem minden történetek ellenére; mindvégig szerettem!

— És ő tudta?

— Nem. Soha sem kérdezte.

két szavazattöbbséggel választott meg, míg Váralján Gábel Jakab négy szavazattöbbséggel győzött dr. Kazay Kálmán felett a kihirdetett eredmény szerint.

Az igazoló választmány tegnap délelőtt és délután tartott ülésében foglalkozott a petíciókkal. Dr. Adorján Emil elnök előtt feküdtek a jól lepecsételt csomagok, amelyekben a választási cédulák voltak.

Az elnökön kívül dr. Molnár Imre, Szokoly Tamás, dr. Stácker József, dr. Berkovits Ferenc, Schütz Albert és Juricskay Barna jegyző voltak jelen.

Volt érdeklődő közönség is; ezek között Ullmann Sándor váraljai választási elnök, Gábel Jakab, Grósz Sándor, Schwarcz Izidor.

Az olasz választás.

Az ülés elején első sorban az olasz kerületben megválasztottakat dr. Molnár Imrét, Baróthy Pált, Butyka Lajost, dr. Pácz Sándort, Frankó Endrét, dr. Medvigy Gábort, Székely Sándort, Tabéri Arminot, Lukács Géza nyug. ezredest, Papp Miklóst, Szatill Ferencet, Siket Trajánt, Stark Gyulát és Kiss Dávidot igazolták. Ez ellen a választás ellen ugyanis nem érkezett be petíció.

Váralja Velencén.

Ezután a váralja-velencei választás jegyzőkönyvére és a beadott petíciókra tértek át. Megállapította az igazoló választmány, hogy csak az utolsó, hetedik helyre megválasztottnak kihirdetett Gábel Jakab ellen peticionáltak s azt passzolják, hogy a szavazatok nem lettek összeolvasva, továbbá hogy nem Gábel Jakab, hanem dr. Kazay Kálmán kapta a hetedik helyre a legtöbb szavazatot.

A bizottság helyt adott a felszólalásoknak s a szavazólapok összeszámolását határozta el.

A szavazólapok összeolvasásánál kitűnt, hogy tizzel kevesebb a szavazólap, mint a szavazó lajstrom feltünteteti. A kutatásnál kitűnt, hogy a lajstromban van ugrás, a folyószámot egy oldal átvitelnél 10 el többre írták. Konstataáltak továbbá, hogy egy cédula csak borított volt, amelybe a szavazólap volt begyűjtve, amelyre az illető a nevét és lakását írta, valószínűleg ezzel akarta igazolni, hogy kikre szavazott.

Egy Kazji felírást pedig, továbbá dr. Kazay s egy másik hibásan írt, de mégis felismerhető nevet szintén dr. Kazay javára érvényesített az igazoló választmány.

Ezután összeolvasták úgy a Gábelre, mint a dr. Kazayra leadott szavazatokat, a legnagyobb körültekintéssel.

Az összeolvasás teljesen beigazolta, hogy Ullmann Sándor választási elnök helyesen számította össze a szavazatokat s Kazay Kálmánnak csak a két most érvényesített szavazattal volt több, mint a kihirdetésnél. Vagyis

Gábel Jakab 301,

Dr. Kazay Kálmán 299

szavazatot kaptak s így Gábel Jakab lett tényleg a hetedik helyre megválasztva.

A petícióban foglalt állítások tehát nem nyertek beigazolást.

Ezután a váraljai városatyákat: Löwenstein Zsigmondot, dr. Tóth Ferencet, Weisz Márton, Reismann Mórt, Fuchs Mórt, Halász Gyulát és Gábel Jakabot igazoltnak jelentette ki az elnök.

Ujvároson.

Az igazoló választmány délután folytatta az ujvárosi választás eredményének összeolva-

sását. Itt ugyanis az iránt merült fel kétség, hogy Grósz Menyhért és Zboray Gyula szavazatait nem helyesen számolták össze a választás alkalmával. A választási jegyzőkönyv szerint

Grósz Menyhért 449,

Zboray Gyula 447

szavazatot kaptak.

Az új összeszámolás alkalmával kiderült, hogy

Grósz Menyhért 450,

Zboray Gyula 445

szavazatot kaptak s így Grósz Menyhért öt szavazattal és nem kettővel nyert több szavazatot.

Kossuth és Sztérényi pöre.

Már féltizre jár idő, bevonult a bíróság és Baloghy elnök jelenti, hogy együtt vannak a felek. Elfoglalják helyeiket Kossuth Ferenc és Sztérényi József, majd Habár Mihály és a védője is, akik tehát szintén megjöttek.

Soron volt a Pallós-éset, vagyis az arad-kikindai vasut engedélyezésének kérdése. A védő kéri kihallgatni gróf Zselénszky Róbertet, megszerezni azt a jegyzőkönyvet, amely szerint ezzel az ügygel a főrendiház is foglalkozott. Beszerzendők a fegyelmi irások is.

Baloghy elnök konstataálja, hogy az a kijelentés, melyet a védő említett, nem hangzott el!

A védő: Köszönettel tudomásul veszem.

Sélley kir. főügyész helyettes beleegyezik a bizonyításba s a maga részéről is több tanut, Stettina államtitkárt és több miniszteri tanácsost kér kihallgatni.

Elnök: Zselénszky grótot megidéztem, hír szerint elutazott s eddig nincs jelentés arról, megkapta-e az idézést.

A bíróság visszavonult ezután határozathozatal végett.

A bizonyítás.

Rövid tanácskozás után az esküdtbíróság úgy döntött, hogy a hivatkozott tanukat kihallgatja és több okiratot is föl fog olvasni.

Az első tanu Pallós Armin építési vállalkozó. Megkérdeztetvén a koncessziók felől, Kossuth érdeme gyanánt említi, hogy az ő idejében lett uzus, hogy koncessziót az illető vidéknek magának kellett kérnie. Ezzel zárták ki a stróhmanokat, a zsarolásokat. Az arad-kikindai vasutra már jóval előbb kért a tanu koncessziót, benne feküdt vagy százezer korona.

— Hogy jutott ön össze Krauszhaarral?

— Ő írta alá a kérvényt s ezért kapott 30.000 koronát.

— Es a kormány!

— Az a kormány olyan kormány volt, hogy amit adtak előbb, később azt is visszavonták.

— Volt önnek több más koncessziója is?

— Hogyne, egész sor, vagy 1500 kilométer.

— Alltak ön mögött stróhmanok?

— Kérem ez komédia az egész. En tettem le a kauciókat, tehát tudták, hogy rólam van szó.

— A koalíciós kormánytól kapta a koncessziókat?

— Az előbbiektől, az csak meghosszabbította.

Kövadló: Kért új koncessziót is ettől a kormánytól?

— Nem.

A védő: Ha ön eljárt a miniszteriumban tudták ott, hogy ki tulajdonkép a vállalkozó?

— Hogyne, a miniszterium csak a vállalkozóval tárgyal. Hogy a miniszter vagy államtitkár tudja-e ez más kérdés, de a referensek tudják. Az engedélyes sose reszkir, mert az ügyvéd pláne mindig csak nyer. (Nagy derűtség.)

Pallós Ignác semmi lényegest mondani nem tudott.

Barta Arnold, az Agrárbank vezérigazgatója vallja, hogy amikor az építés megfeneklett az arad-kikindai vasut, az Agrárbank közbelépett. A zavarokat az okozta, hogy Pallós finansziális bajokba jutott.

Baloghy elnök: Önök tették le a 300.000 korona kauciót.

— A régi vállalkozó visszakapta a pénzt. s mi tettünk új óvadékot.

— Visszakapták már?

— Még nem.

Sélley ügyész: A vicinális közgyűlésen miért tették ki Pallóst?

— Mert az új érdekeltek az ő embereiket tették be.

— Emlékszik ön arra, hogy Sztérényi államtitkár ezt feltételül kötötte ki.

— Igen, kijelentette, hogy Pallóssal semmibe bele nem megy.

Horvát Lipót dr., a Magyar Általános Takarékpénztár igazgatója emlékszik, hogy a vicinális kaucióját ők tették le.

Tószeghy Imre építési vállalkozó az, aki egy audienca alkalmával Sztérényi előtt szóba hozta, hogy Pallós zavarokkal küzd. Azt kapta ekkor válaszul, hogy semmi oka Pallóson segíteni.

A védő: Emlékszik, hogy amikor Sztérényi a Pallós ellenségének mutatta magát s a főrendiházban Zselénszky gróf interpellált, előnyt adott egy olyan vállalkozónak, ki mögött nem magyar bank, hanem a Berliner Handelsgesellschaft állott?

— Ez nem így van.

A védő: Majd megmondja akkor Horváth Lipót dr. igazgató ur.

Horváth dr.: Kérem úgy áll a dolog, hogy bár a kauciót mi tettük le, de már előbb is a berlini intézet finanszírozta a vasutat Pallós idejében.

A tanukat megeskette a bíróság s elbocsátotta őket.

Gál dr. védő kijelenti, hogy természetes az, hogy a kihallgatott bankdirektorok dicsérik a kormányt, mert amit a kormány tett, az ő érdekükben történt. De kéri kihallgatni Zselénszky Róbert grótot, a ki majd megmondja, hogy mi mozgatta ezt az egész ügyet s mi hátráltatta a másik érdekét, az arad-csanádi vasut érdekelttségét.

Az elnök: Erről majd később!

Még két tanu.

Halászy László osztálytanácsos sohasem tapasztalta hogy Kossuth és Sztérényi előnyben részesítették volna Pallóst.

Ügyész: Tetit nálánál olcsóbb ajánlatot az arad-csanádi vasut?

— Nem, de beadott egy felterjesztést, hogy olcsóbban építené.

Védő: Es nem vették figyelembe ezt az 54.000 koronás ajánlatot.

Tanu: Aki ennyiért akar itt egy kilométert építeni, az menjen kapálni!

Házlebontás miatt!

Az összes raktáron levő **brilláns-gyémánt, arany ékszerek és ezüst dísz tárgyak, valamint evőeszközök, karácsonyi és alkalmi ajándéktárgyak, arany és ezüst zseborák, mérsékelt szolid áron eladatnak.**

Nagyrabecsült vevői és a t. közönség szíves figyelmébe ajánlja ezen körülményt.

Tisztelettel **KOLOSVÁRY SÁNDOR** ékszerész. Nagyvárad, Bémer-tér.

Védő: Nem is csináltak semmit az előterjesztéssel?

— Tárgyaltuk és az osztályok azt véleményezték, hogy az ajánlatok ellenkeznek a Mám. érdekeivel.

Stetina József államtitkár szintén azt vallja, hogy az arad—csanádi vasút ajánlata nem volt komoly. Sem Kossuth sem Sztérenyi sohasem utasították az ügyosztályokat Pallós javára.

Ügyész: A koalíciótól kapott Pallós concessziókat?

— Emlékezem szerint nem.

Dálben az elnök szünetet adott.

Szünet után az elnök kihirdeti a törvényes határozatot, melynek értelmében a bíróság elutasítja a védőnek Zselénszki kihallgatására vonatkozó kérését.

Sztérenyi József szót kér.

Gál Jenő: Az elutasító határozat ellen semmiféle panaszt jelentek be.

Sztérenyi: A Pallós-ügy súlypontja az, hogy az Acsev telt-e ajánlatot vagy sem az arad—nyikindai vasút építésére. Kijelentem, hogy az Acsev, semmiféle konkrét ajánlatot nem nyújtott be. Csak akkor szereztünk tudomást arról, hogy az Acsev talán olcsóbban építhető a vasutat, amikor a vasút építéséről szóló törvényjavaslat már a Ház előtt fektült. Akkor is egy képviselő, Kubik Gyula mutatott nekem egy magánlevelet, melyet ő az Acsevtől kapott. Semmiféle feljelentés nem előzte meg azt a vizsgálatot, a melyet a Pallós-féle építési vállalkozás ellen jónak látott a miniszterium vezetni. A kereskedelmi kormány tisztára saját kezdeményezéséből vélte szükségesnek a vizsgálat megindítását.

Pallós összesen 36 kilométer távolságu új vasútra kapott engedélyt, azonkívül 142 kilométer vasút-meghosszabbításra és 254 kilométerre olyan esetekben, mikor Strohmannok szerepeltek.

A talpfaszállítások.

Ezután a talpfaszállításokról szóló fejezet tárgyalása következett. A röpirat erre vonatkozó részének felolvasása után a védő megteszi előterjesztéseit a bizonyításra vonatkozólag.

Gál Jenő: A védelem szempontjából a röpirat eme részére fekteti a legnagyobb súlyt.

Részletesen ismerteti az Eisler-féle talpfaszállítását. Azelőtt magyar fakereskedőkkel volt szerződésben a Mám. A magyar kereskedők ajánlatai kedvezőbbek voltak az Eisler cégénél. Erre vonatkozólag kéri Reisz N., Klein Pál, Teichler I., Schwarcz N., Kovács I., Wolffner S. és Diósi fakereskedők kihallgatását. A többi pontokra nézve is bizonyítási eljárást indítványoz.

A bíróság határozathozatalra vonult vissza.

Ludvigh Gyula előadja, hogy a talpfaszállításnál a legelőnyösebb ajánlatnak az Eisler-cég ajánlatát találták.

A cég érdekében sem Kossuth, sem Sztérenyi József nem jártak közbe.

Délután Marx János elnökgazdát elmondja, hogy az akkor megkötött szerződés a legelőnyösebb volt. Hogy 10 évre volt megkötve annak a nagy talpfaszükséglet volt az oka, mely megkívánja, hogy pontos szállítás történjen. Az Eisler-céggel megkötött ajánlat akkor előnyös volt, ma már azonban nem kötné meg, mert a faárak estek, de erre akkor nem gondolhatott senki. A szerződés megkötésekor a kormány nem presszionálta az igazgatóságot.

Barabás Béla a szerződés érdekében egyáltalán nem tett semmiféle közvetítői lépéseket, ezt esküvel megerősíti.

Több lényegtelen vallomás után Habár kéri a bizonyítási eljárás beszüntetését.

Kossuth Ferenc kijelenti, hogy Eisler ügyben soha senkivel sem tárgyalt.

Ezután a Sztérenyi József vicinálisvasút megvásárlására és a csomagszállításra tértek át.

A tárgyalást háromnegyed 9 órakor mára halasztotta az elnök.

A delegációk összehívása. A Budapesti Közlöny tegnapi száma és egyidőben a „Wiener Zeitung” is közli, hogy a király a delegációkat december 28-ára összehívja. A magyar miniszterelnökhöz intézett királyi kézirat a következő:

Kedves gróf Khuen-Héderváry! A közös ügyek tárgyalására az 1867. évi XII. törvény cikk értelmében, illetve az 1767. évi december 21-én kelt törvény alapján hivatott bizottságokat a részükre törvényileg meghatározott teendőik elintézésé végett folyó évi december 28-ára Budapesetre eszennel egybehívom. Midőn ehhez képest egyúttal közös miniszteriumaimat alkotmányoszerű előterjesztéseik megtételére utasítom, megbízom önt, hogy a magyar országgyűlés bizottsága tagjainak egybehívása iránt intézkedjék. Kelt Bécsben, 1910. évi december 17-én. Ferenc József s. k., gróf Khuen-Héderváry s. k.

Hasonló kéziratot kapott Aehrenthal és Bienerth is.

UJDONSÁGOK.

* **A felkelő nap országa.** Igen érdekes előadást tartott tegnap este a katolikus körben Japánról dr. Lestyán Endre a Kath. Hittérjesztés Lapjainak szerkesztője. 65 gyönyörű színes képen mutatta be Japán főbb városait Yokohamát, Tokiót, az országnak szebbnél-szebb vidékeit, feltűntette a nép foglalkozását a rizshántást, theaternemlést, kertészetet, krisanthén nemesítést s vázolta a világtudományra hivatott népek vallási felfogását s köztük a kereszténység terjesztésére tett eddigi intézkedéseket. Legközelebbi előadás jövő kedden, f. hó 27-én, mely alkalommal dr. Patáky Arnold szentföldi utjának legkiválóbb helyeit fogja bemutatni.

* **Személyi hírek.** Hlatky Endre főispán Budapestről, hol hivatalos ügyben tartózkodott, tegnap hazaérkezett. — Rimler Károly polgármester és Kószeghy József főmérnök tegnap Budapestre utaztak.

* **A nagyvárad kir. kath. jogakadémia és a kolozsvári Szent Imre egyesület.** A nagyvárad kir. kath. jogakadémia tanári kara a napokban belépett a kolozsvári Szent Imre Egyesület pártoló tagjává. Ez a tény örvendetes tanúsága annak, hogy akadémiánk tanári kara teljes mértékben át van hatva annak tudatától, hogy a magyar ifjúság erkölcsi fejlődésére nézve a Szent Imre Egyesületek szelleme csak üdvös hatást gyakorol. Óhajandó, hogy ez a tudat ne csak a tanári kart, hanem az ifjúságot is hassa át s a nagyvárad kir. kath. jogakadémia keresztény ifjúsága is mielőbb megalakítsa a maga Szent Imre Egyesületét.

* **Elmaradt ülés.** Ma délután 3 órára a pénzügyi és szépszerkezeti szakbizottság volt összehívva. Az ülés közbejött akadályok miatt elmarad.

* **Miniszteri leiratok a városhoz.** A belügyminisztertől tegnap több számadási ügyre vonatkozó leirat érkezett a városhoz. A miniszter a tisztviselők fizetéselőlegzésére vonatkozó szabályrendeletet és azt a közgyűlési határozatot, melyben a város a törzsvagyony alap és a Sztaroveszky-alap részére 4500 korona értékben takarékpénztári részvényeket vásárol, jóváhagyta. A köztisztviselési állás szervezése ellen nincs kifogása a miniszternek. A tegnapi leiratok között szerepel a város ama határozata is, melyben a Bunyitay liget vízvezetékét és villamosvilágítási rendezése költségeit a törzsvagyonyból fedezik. Ezt a belügyminiszter nem engedélyezte.

* **A megye nagy napja.** Biharos megye törvényhatósága ma tartja téli közgyűlését. A közgyűlést megelőzőleg a tegnapi nap folyamán a megyei nemzeti munkapárt tagjai Bóthy László elnöke alatt értekezletet tartottak a Pannonia külön termében. Az értekezleten elsősorban Gömörkishont vármegye átiratát tárgyalták a megyei tisztviselők státuszrendezése ügyében. A pártértekezleten úgy határoztak, hogy mellette lesznek ama javaslatnak, melyet a megye intéz a kormányhoz a status minél előbb végrehajtható rendezése tárgyában. Debrecen átirata felett, mely a huszárgaság megszüntetésére vonatkozik, a párt a napirendre való térés mellett foglalt állást. A napirendre való térést azal indokolja meg a párt, hogy a képviselőház épen most foglalalkozik ezzel a kérdéssel, mire tehát a megye felirata oda megérkezne már nem lenne aktuális az ügy. Végül Bércsy Imre élesdi főszolgabíró előléptetés iránti kérelmének teljesítése mellett foglalt állást az értekezlet. Ez alkalommal elismerését nyilvánítja a párt Bércsinek eddigi 15 éves működése felett és a VII. fizetési osztályba való előléptetését melegen pártolja. Az ülés 6 órakor ért véget.

* **Új ügyvédjelölt.** Bércsi Endre, a nagyvárad jogász ifjúság képzett tagja, tegnapelőtt Kolozsváron egyhangulag letette az első jogtudományi szigorlatot.

* **A népszámlálók a bejelentő hivatalért.** Megirtuk már, hogy a város a népszámlálás adataiból elkészített a bejelentő hivatal részére szükséges adatokat. E tárgyban a polgármester tegnap délelőttre értekezletre hívta egybe a számláló biztosokat. A 96 számláló biztos egészen megtöltötte a város háza közgyűlési termét; Cseressnyés Béla dr. tb. tanácsos terjesztette elő a dolgot, előadván, hogy a város 1 fillért fizet a bejelentő hivatal részére szükséges lapok külön kiállításáért. A biztosok nevében Bodnár János községi iskolai igazgató válaszolt s kijelentette, hogy a számláló biztosok Nagyvárad városának ingyen fogják elvégezni a bejelentő hivatal mielőbbi fölállítására érdekében a szükséges pótmunkálatoikat. Evvel szemben kérik, hogy 5 korona napidíjukat 6 koronában állapítsa meg a város közönsége. Tekintve, hogy ezt már Derecske község képviselőtestülete is megtette, hisszük, hogy Nagyvárad város tanácsa sem fog elzárkózni a számláló biztosok ezen jogos kérelmének teljesítése elől.

* **Adományok a Ferenc József-alapra.** A tegnapi nap folyamán tekintélyes összeg gyűlt be a megyei Ferenc József szegényalapra. Tegnap a következő adományok érkeztek az alispánhoz: dr. Lányi József 100, Karácsonyi János 200, Bundalla Mihály 100, Spett Gyula 100, Karsch Lollion 100, Grócz Béla 100, Széchényi Jenő 100 és Imrik S. Zoltán 10 korona.

* **Hofbauer Pál előadása.** A Biharos megyei Penzintézeti Tisztviselők Szövetségének közgazdasági előadásai ma este fél 9 órakor veszik kezdetüket a Kereskedelmi Csarnok erkély termében. Felolvas: Hofbauer Pál a Nagyvárad Takarékpénztár vezérigazgatója „A jegybankról”. A felolvasáson szívesen látja az érdeklődőket a pénzügyintézeti tisztviselők szövetségének vezetősége.

* **Eltűnt leány.** Papp Gizella 12 éves tanuló leány, szüleinek lakásáról tegnap reggel eltávozott s azóta vissza nem tért. Személyleírása: alacsony termet, kerek arc, barna rövidre nyírott haj, barna szem. A rendőrség az eltűnt leányt köröztetni.

*** A nyugdíjbizottság ülése a megyén.** A megyei nyugdíjbizottság tegnapi délutáni értekezletét tartotta dr. Fráter Barnabás elnöke alatt. Az ülésen első sorban az 1910. évi számadásokat vizsgálták meg s az 1911. évi számadás előkészítésére Székely Károly elnöke alatt bizottságot küldtek ki. Ezután özv. Beliczay Elek nyugdíjjárulékát állapították meg, özv. Székely Gyuláné nyugdíj felmérés iránti kérelmét a bizottság nem teljesítette. Özv. Nagy Sándorné leánya neveltetési járulékát megállapították, végül megállapították még özv. Rokszi Jánosné illyei nyugalmazott jegyzőné özvegyi járulékát. Végül tárgyalás alá került több jegyző nyugdíjazási ügye. E szerint Kalotai Viktor széplaki, Széles Gyula szászalfvai, Drágán Sándor vaskóhi és Filotás Kálmán nagyharsányi jegyzők nyugdíjazását mondta ki a bizottság.

*** A karácsonyi hangverseny hölgybizottsága.** Rimler Károly polgármester felhívása a gyermek szanatórium ügyében lelkes érdeklődéssel találkozott. A város társadalmának minden réteg örömmel csatlakozik ahhoz a nemes akcióhoz, mely pompás hangverseny révén óhajtja segítyhez juttatni karácsony alkalmából az elhagyott, beteg gyermekeket istápoló Országos szanatórium egyesületet. A sétatangverseny rendezésére a polgármester felkérésére lelkes hölgybizottság alakult, melynek tagjai Butyka Lajosné, Szentlélek Kálmáné, dr. Molnár Imréné, Reismann Mórné, Agoston Péterné, Huzella Gyuláné, Moskovits Miksáné, özv. ifj. Schwarcz Abrahámné, özv. Grunwald Henrikné, Lendler Ferencné, Petry Gyuláné és Fűredi Lászlóné urasszonyok. A hölgybizottság ma délelőtt tanácskozást fog tartani a városi székházban, ahol a hangverseny rendezésének részleteit beszélnek meg. Már az eddigi jelekből is következtetni lehet, hogy a hangverseny pompásan fog sikerülni. Mindenki siet, hogy a mikor a maga otthonában már karácsonyfát állított a gyermekek nagy öröme, az ünnep másodnapján megörvendtesse azokat a gyermekeket is, akik a szanatóriumok ápolására szorultak. A Fekete Sas tulajdonosai, tekintettel a jótékony célra, a Vigadó nagytermét díjtalanul adják át a hangverseny részére. A 101-ik ezredhíres zenekara ugyancsak nem lelkesedésből hononárium nélkül tartja pompásnak ígérkező koncertjét. A város viszont a pazar fényben uszó termék világítását nyújtja díjtalanul. Erdélyi Miklós igazgató már jelentette, hogy a szin-társulat művészei a legnagyobb örömmel vesznek részt a hangversenyben, melynek keretében nagyszerű kabaré-számokat fognak előadni. A hangverseny karácsony másodnapján, hétfőn a délutáni órákban lesz.

*** Értesítés.** Megbizónk szíves figyelemzetése folytán megtudtuk, hogy egyszerű címbemondás után a körpont, telefonunkat nem kapcsolja. Ezután értesítjük az érdeklődő közönséget, hogy telefonszámunkat a havi pótkimutatásban lehet megtalálni. »Messenger Boy« igazgatósága. Telefon szám: 693.

Hirdetés.

Kir. közjegyzői irodám Nagyváradon, Kossuth Lajos-utca 4. sz. alatt (MEZEY-ház) megnyitottam.

Nagyvárad, 1910. decz. 17.

Dr. Örley György,

kir. közjegyző.

*** A Szilágysomlyói gyűjtögetés.** Szilágysomlyón két héttel ezelőtt Krecza János járási csendőrmester alapos gyanúkok folytán letartóztatott egy Abraham László nevű bankszolgát, akit a vidéken Grebla néven ismernek. Ez az ember a Fonciére biztosító társaságnak provízió mellett biztosításokat közvetít és feltűnt, hogy az első tüzesetek után különösen gyakran járt egyes házakhoz, dicsérni a biztosítás előnyeit. Abrahamot bevitték a zilahi ügyésség fogházába, itt azonban tagadt és a vizsgálat annyira tehetetlen volt vele szemben, hogy szabadon bocsátotta. Grebla tudta, hogy Weisz és munkásai nincsenek jó egyetértésben egymással. Nemrég sztrájk volt a malomba, a melynél a munkások megfenyegették a főmolnárt és a malomtulajdonosokat is. A tegnap éjszakai kihallgatásoknál Szilvási, Janó és Sári bevallották, hogy őket Abraham László biztatta fel a gyűjtögetésre és ő tanácsolta nekik azt is, hogy Weiszeket igyekezzenek befektetni a vizsgálat előtt. A szenzációs vallomás nyomán Abraham Lászlót tegnap hajnalban letartóztatta a csendőrség és beszállította a zilahi ügyésség fogházába. Ezel megoldódott a szilágysomlyói titok. A bankszolgá olyan vallomást tett, amely valószínűleg nagy felfordulást okoz Szilágysomlyón.

*** Elragadt lovak.** Folyó hó 19-én este 6 óra tájban nagy riadalmat okozott a Rákóczi úton és a Sztaroveszky-utcán egy elragadt igás fogat. Echerolles Gilbert Gulyás György nevű igéskocsisa, a nagyvasuti állomástól lédákat szállított a kapucinus-utcai lakáshoz. Az állomás közelében a lovak valamitől megijedtek s elragadták a kocsit, melynek kocsisa minden erőlködés dacára sem tudta a megvadult állatokat megfékezni. A biharmegyei kórház előtt vette kezdetét a karambolok sorozata. Itt a 3 számú villamos kocsinak oldalát rongálta meg az igás szekér s viszont a villamos az egyik ló oldalát súlyosan megsebezte. A kórház előtt álló rendőrszem, Vékony Sándor a megvadult állatok megfékezésére sietett s annyit sikerült is neki elérni, hogy az elragadt lovakat a Rákóczi-útról a Sztaroveszky-utcába betelerelte s így elejét vette, hogy a Rákóczi-úton szerencsétlenségek történhessenek. Az igás szekér a Sztaroveszky-utcán neki ment a 89. és 92. számú egyfogatu bérkocsinak, ezeket megrongálta és a 92. sz. bérkocsiba fogott lovat elütötte. Az elragadt lovakat aztán Sztaroveszky-utcán nagy nehezen megfékezték. A rendőrség az eljárást folyamatba tette.

Karácsonyi ajándékul

a legmodernebb ékszer-tárgyak, arany- és ezüst órák nagy választékban a legolcsóbb árban szerezhethők be

JENNY JENŐ

órák és ékszerész-nél.

Szt. János-utca 39. sz.

x Női ruhák vásárlásánál felhívjuk olvasóink figyelmét az izléses áruiról elismert Hevesi áruházának megtekintésére. Nagyvárad Zöldfa utca.

A Kereskedelmi Csarnok Nagytermét

és mellék helyiségeit hangversenyekre vagy táncmulatságokra igénybe venni szándékozók sziveskejenek ez iránt a „Kereskedelmi Csarnok” titkári hivatalához fordulni, amely naponta délután 2-4 óráig szolgál felvilágosítással.

*** Magánvizsgára sikerrel előkészít** egy nagy gyakorlattal bíró nyugalmazott főgimnáziumi tanár. Már eddig is több tanítványt vizsgáztatott le kitűnő sikerrel. Megkeresések Bethlen-utca 1 szám alatti lakására intézendők.

Női felöltők

legnagyobb választékban és

legolcsóbb

árban legjobban

„Löwy P. és Társa” cégnél

kapathók.

Zöldfa-utca II. szám,
(a Zöldfa-átjáróval szemben.)

x Ma katonazene a Lloyd-kávéház ujonnan épített és fényesen berendezett téli kert helyiségében december hó 21-én a következő pompás szórakoztató képek lesznek bemutatva: 1. *Könnyelmű felesége.* 2. Majorja sziget. 3. *Szerencse fátyala.* 4. Szűk cipő. 5. Ritka főbőr. 6. Kecsege ur találmánya. 7. Német hajóraj. 8. Alba herceg. Beléptidij nincs. Előzékeny kiszolgálás. Kitűnő ételekről és italokról gondoskodva van. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri Hartstein és Örley kávéház tulajdonosok.

Miért nem fáj a fog!

Mert mindennap

Gyalantin

fog essenciával mosom.

Ez megóvja a barnulástól, lazulástól és romlástól, még a fogkövet is feloldja. Minden más fogmosót felülmúl kellemes ízével és a fogra amellet teljesen ártalmatlan. A fogfájást egy perc alatt megszünteti.

Ára üvegenként 1.50 és 3 kor.

Kapható:

Sikli Józsefnél,

Nagyvárad, Körözs-utca 6.

És minden jobb fűszer és fodrász üzletben. — Megrendelésnél már két üvegtől bérmentve szállítom.

Értesítés.

Vanszerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk

ÓVÁRY TESTVÉREK

cég alatt.

Kiváló Jóságú modern és kizsés kályháinkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtjuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fenntartani. A legdivatosabb és legegyszerűbb

csorépkályhák

állandóan raktáron vannak.

Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközöltetnek. Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel

Óváry Testvérek kályhás iparosok

(Óváry Lajos utódai).

Csengeri-utca 27. szám.

x **Salon-kávéháza**, mely ma már oly közkedveltségnek örvend, hogy naponta a megszokottnál is igen sokan találkoznak, erről állandóan gondoskodik Klein Márton, a kávéház agilis fiatal tulajdonosa, a ki csak rövid ideje bérlője a Salon-kávéháznak és hogy így továbbra is a szíves pártfogását igen tisztelt vendégeinek kiérdemelve, lehetőleg mindent elkövet ennek fenntartására.

SPITZER BÉLA

női és gyermek ruha-áruháza

Rákóci-ut 3. sz.

Az év végeig

kedvezményes áron kapható

Felöltők,

Blousok,

Pongyolák,

Aljak,

Kosztimők,

Gyermekruhák

Szőrme-árak és ruhakelmék.

Saját műtermemben a leg-elegánsabb toilették vállalattalnak.

x **Villamos osillárt** ne vásároljon, berendezést ne készítsen, míg **Stern**-nel a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem is vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfram és izzó lámpákat gyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556

A legszebb ünnepünk is elromlik.

ha a családnak egy tagja beteg, vagy csak meg is hült, már pedig decemberben különösen veszedelmes ez, tehát éppen most különösen óvatossá kell lenni s ezért legjobb, ha Fay valódi szodeni ásványpasztillája, ez az ideális háziszor, mindig kéznél és használatban van. Fay valódi szodeni, a mely 1 kor. 25 fillérért minden idevágó üzletben kapható, sohasem mond csütörtököt s különösen gyermekekre nézve valóságos áldás.

Főképviselet Magyarország és Ausztria részére: W. Th. Guntzer, cs. és k. udv. szállító, Wien, IV-1. Grosse Neugasse 17.

Mindenki meggyőződést szerezhet arról, hogy a karácsonyi vásárra nagy választékban

órák, arany és ezüst ékszerek minden versenyt :- kizárva mily olcsók :-

s így nem holmi selejtes, hanem jó minőségű órát és ékszert nagyon olcsón lehet vásárolni

Szilágyi Géza és Társa

órák és ékszerésznél

Rákóci-ut.

Telefon 630.

Vasuti órák.

IRODALOM.

A Szent-Iván-Társulat rendes tag-illetményel.

Ezek a kis kék füzetek ma Magyarországon a katolikus észjárás legbuzgóbb katonái közé tartoznak s a mint egyre hosszabb sorban sorakoznak a könyves polcunkon, egyre nagyobb meglepéssel és örömmel mondhatjuk, hogy a magyar intelligencia hitét, keresztény világnézetét évről-évre jobban működő szellemi hadsereg védelmezi. Egymásután kapjuk e sorozatban a szociológiai, történelmi, bölcsészeti s természettudományi munkákat, amelyek elég tudósak és alaposak arra, hogy a legkeményebb támadásokkal szemben is erős pajzsul, páncélul szolgáljanak s elég népszerűek és olvashatók azok a másik célra, hogy intelligens ember, ha egyszer a kezébe vette, olvasatlanul le ne tegye azokat.

Az idei sorozatban ismét négy kötetet kaptunk. Zubriczky Aladár, az egész vállalat érdemes szerkesztője »Párhuzamok a kereszténység és más vallások között címmel írt egy kötetet, Schütz Antal Krisztus jelenlétét az Oltáriszentségben bizonyítja, Platz Bonifác »Természettudomány és Igazság« címmel szövegezte a természettudományról érvelő hitelenség igazságok gyanánt árult feltevéseit, Lukcsics József pedig a nálunk mostanában folyton emlegetett Galilei-kérdésben mutatja meg az igazságot.

Zubriczky Aladár könyve a külföldi irodalmakban nagyon sokat tárgyalt, nálunk azonban legteljebb csak a megpendített s legtöbbször helytelenül értelmezett kérdéseket fejteget. Az összehasonlító nyelvészetből kifejlődött vallástörténet legfontosabb problémáit világítja meg.

Nehéz kérdést boncolgat Schütz Antal, mikor az Oltáriszentség lényegét és mivoltát az ész, a tudomány, a logika reflektora elé állítja, széleskörű tudása, borotva éles esze azonban legyűri a nehézségeket s meggyőző okoskodása, magával sodró előadása olvasói lelkébe is átülteti a maga eszének-lelkének leiszűrődött, megállapodott igazságait.

Platz Bonifác az istentelen tudománynak a művelt nyugaton ma már meglehetősen hitelet veszített, nálunk azonban még mindig orákulumként tisztelt nagy alakjával, Hackellel veszi fel a küzdelmet. Sorra szedi Hackel minden jelentős tanát s egymásután megcáfolja azokat.

Tudományos becs, sőt érdekesség dolgában is e füzeteket semmi gáncs nem érheti, de azért azt hiszem, hogy egyik sem lesz közülük olyan kapós és olvasott, mint Lukcsics Józsefnek Galileiről szóló munkája. S e kapóságot és olvasottságot az érdekes tárgy mellett a lelkiismeretes és élvezetes feldolgozás is igazolja.

Nagyvárad előadók az Aquinói Szent Tamás Társaságban. A budapesti Aquinói Szent Tamás Társaságban ma két nagyvárad iró fog felolvasni és pedig érdekes véletlen folytán rokontárgyakról. Dr. Krüger Aladár »A becsület védelme«, Vámosy Mihály törvényszéki bíró pedig »A párbaj és a becsület« címmel fognak előadást tartani. A felolvasó ülés ma délután lesz Budapesten, a központi papnövelde dísztermében.

Mielőtt

az őszi és téli ruhaszükségeiteket beszereznék, ne mulasszák el

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég

előnyös áraitól és eredeti angol szöveteinek kitűnő minőségéről és elegáns szabásáról meggyőződni.

Nagyvárad, Szt. János-utca.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Kedd: Csöpség. (Polgár Mariska feléptével.)

Szerda: Rubikon. (Bemutató előadás.)

Csütörtök: Rubikon.

Péntek: Rubikon.

Szombat: d. u. 3 órakor Csöppség. (Félhelyekkel.)

Vasárnap: d. u. Muzsikusz leány. (Félhelyekkel.) Este: Balkáni hercegnő.

Hétfő: d. u. Balga szűz. (Félhelyekkel.)

Este: Cigányszerelem.

Kedd: Karenin Anna.

Az ünnepi előadások bérletszűnetben mennek.

Ünnepi előadások. Karácsony első és másodnapján négy előadás lesz a színházban. Karácsony előestéjén szűnetel a játék. Eppen ezért délután 3 órakor lesz előadás, amelyre a gyermekeket is el lehet vinni. A Csöppséget adják a címszerepben Polgár Mariskával. Vasárnap délután a Muzsikuszleányt adják félhelyekkel, míg este a Balkáni hercegnő megy. Hétfőn délután félhelyekkel mellett adják a Balgaszűzet. A Cigányszerelem hétfőn este kerül színre. Az ünnepi előadások bérletszűnetben mennek.

Valódi amerikai

C i p ó k

és orosz kalucsnik leg-

o jobb minőségben, o

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

Összeállítás. Fényes Samu bájos színművésnek különös érdekességet kölcsönzött tegnap az, hogy *Polgár Mariska* lépett fel a címszerepben. *Polgár Mariska* tavaly énekes szerepekkel próbálkozott; az ideán a naiva szerepkörrel tesz kísérletet. A tavalyi próbálkozás sikere elég szép volt, de talán nem akkora, mint amint a kis művész várta. Lehetséges, hogy ezért mond búcsút az operettnek. Őszintén megvalljuk: a naiva szerepkörben sem volt feltűnőbb sikere *Polgár Mariskának*. Nem tudja az érzéseket hanggal megfelelőleg színezni, nem tudja az érzelmeket megfelelőleg kifejezni. Kissé félénk is volt s nem merete szerepének minden részletét kellően kidolgozni. Ezt azonban nem megrovásképp mondjuk; *Polgár Mariskában* van tehetség, van temperamentum és jó ízlés, mindössze egy hiányzik nála: a gyakorlat. Az a bizonyos gyakorlat, amely nélkül senki sem lesz mester. A mi hiány van *Polgár Mariska* alakításában, az a gyakorlat hiányára vezethető vissza. Ne rettenjen vissza, lépjen fel egyelőre kisebb szerepekben, de gyakrabban s akkor a teljes siker nem fog elmaradni. Tegnap is volt nem egy jobb jelene, amelyek tehetőségre vallottak. Csak hogy a kezdet bizony az ábécénél van, onnan kell kiindulni.

Ferencz Ferdinánd a delegációk megnyitására.

Bécs, dec. 20.

(Saját tudósítónktól.) Ferenc József uralkodó megbizta Ferencz Ferdinánd trónörökösöt a magyar delegációk ülésének megnyitásával. A jelen eset az első, hogy az uralkodó a trónörökösöt ilyen funkcióval bízta meg. A trónörökös magyar beszéddel fogja a delegációt megnyitni. Ez a megbízás nem áll semmiféle összefüggésben a király egészségi állapotával.

Miksa herceg cikke.

Róma, dec. 20.

Pellegrini apát a vatikáni ujságokban védelmébe veszi Miksa herceget, aki — ugymond — mindig engedelmességni fog az egyház parancsolatainak. Nincs igazuk azoknak, akik a herceget ujtónak és eretneknek mondják, mert inkriminált cikkében csak azt tette, hogy tárgyilagosan ismertette a görög katolikusoknak régóta szőnyegen lévő kérdését s kijelentette, hogy a görögöknek el kell ismerniök a pápa auctoritását, ha vissza akarnak térni az egyház kebelébe.

Róma, dec. 20.

(Saját tudósítónktól.) Miksa szász-herceg, aki levélben már kijelentette teljes meghódolását, legközelebb élőszóval is ugyanily nyilatkozatot fog tenni.

Igazságszolgáltatás.

Kitette a gyermeket. *Bihari Erzsébet* álmosdi lakos vadházasságban élt *Szilágyi Sándorral*. A viszonyból gyermekük is lett, később azonban elhidegedtek egymástól, illetve az ember otthagya az asszonyt és visszaköltözött az anyjához. Az asszony emiatti elkésredésében kisdédét bepólyálva kitette az utcára és nem akart vele gondolni többet. A gyermeket azonban meglelte *Tyukodi Sándorné* és mindjárt elvitte az apjához, *Szilágyi Sándorhoz*, aki megismerte és behozta Nagyváradra a lelencházba tartás végett. Az asszony később megkivánta gyermekét és kivette a lelencházból, hazavitte magához és neveli azt ma is. Az ügy azonban ezzel még nem intéződött el. A kir. ügyészség gyermek kitétel miatt vádat emelt *Bihari Erzsébet* ellen, akit a bíróság a tegnap megtartott főtárgyaláson el is ítél. Egy hónapi fogházat kapott, melyet azonban megfélembezett. Elnök dr. *Csulyok Béla*, ügyész dr. *Szolnay Jenő* volt.

Angol uri szabóság.

Az európai modern divatokkal lépést tartva, saját műhelyemben több évi külföldi tapasztalataim érvényesítve, hani és angol legjobb kelmékből raktáromon elsőrendű öltönyöket, télikabátokat stb. készítek megrendelés után.

A n. é. közönség figyelmét felhívom cégemre. Tisztelettel

HÄBER és TÄRSA férfiszabó.

o Nagy Sándor-utca 1. szám. o

NYILTTÉR.

BÜTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Karcos bor a legjavából kapható. Kitűnő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonánsok polgári árban megegyezés szerint szolgáltatnak ki. — Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —
A vidékiek találkozóhelye.
Szalodámban szobák 1 korona — 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel
Kecskeméthy István vendéglős, a NEMZETI szaloda, vendéglő és kávéház bérletje.

REGÉNYCSARNOK.

NYOMOR.

Irtta: **Hjalmai Knuth.**

Fordította: **Vörös József.** 7

Eszembe se jutott volna, hogy akármitéle irónért újra visszajöjtek, — mondtam — de ez az irón megéri a fáradságot. Mert, bármilyen jelentéktelennek látszik is különben, ez a hegyet engem azzá, a mi vagyok, hogy úgy mondjam: ez az irón jelölte ki helyemet az életben . . .

Ennyit mondtam. A zálogos az ablakhoz lépett.

— Ugy? — mondta aztán s kíváncsian nézett végig rajtam.

— Ezzel az irónnal irtam meg három kötetben a Filozófiai megismerésről című munkámat — folytattam hidegvérrel. — Hogy nem hallott-e még erről a munkáról?

Legelegánsabb és

legmodernebb

fényképek

külföldi tanulmányok és ta-

paszlatok alapján

Molnár Jenő

(Lojanek utóda) műtermében.

TÁVIRATOK.

A főrendiház ülése.

Budapest, dec. 20.

(Saját tudósítónktól.) A főrendiházban délután ülés volt. Napirenden volt a polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslat tárgyalása. A javaslatot általánosságban egyhangulag elfogadták. A részletes tárgyalásnál csak a 306-ik szakasznál volt vita. Itt *Dessewify Aurél* beadta előre jelzett módosító indítványát, amely mellett *Csernoch János* csanádi püspök mondott nagy beszédet. Míg az eredeti szakaszt *Antal Gábor* ref. püspök és *Székely igazságügyminiszter* védelmezte.

A vita berekesztése után névszerint való szavazást kértek. A 306. szakasz ellen, tehát az egész perrendtartásnak a képviselőházhoz való visszaküldése mellett szavaztak 50-en, míg a 306. §. mellett, tehát a visszautasítás ellen szavaztak 53-an.

A vitás §-t a főrendiház 3 szótöbbséggel elfogadta. Letárgyalták még az indemuitást, az *Adria* tenger hajózási társaság szerződéséről szóló törvényjavaslatot.

Az ülés este negyed 9 órakor ért véget.

A zálogos azt mondta, hogy úgy rémlik előtte, hogy a nevet, címet halotta már valahol. — Igen azt én irtam! Ne csodálkozzék hát, hogy visszajöttem ezért az irónért; nekem kiincs ez az irón, szinte azt mondhatnám: egy kis emberkel Különbben köszönöm a jóindulatát és sohasem felejttem el s én megtartom, amit igérek; már én csak ilyen vagyok és ő megérdemli. Isten önnel!

Olyan léptekkel mentem kifelé, mintha csak egy szavamba kerülne, hogy ennek az embernek előkelő állást szereztek a tűzoltóság-nál. A jószívű zálogos kétszer is meghajolt előttem, én is visszafordultam még egyszer s újból köszöntöttem.

A lépcsőn egy asszonnyal találkoztam, utazótáska volt a kezében. Ijedten lapult a falhoz, hogy helyet engedjen nekem, én önkéntlenül a zsebembe nyultam, alamizsnát akartam neki adni. Nem találtam semmit s ez annyira lehangolt, hogy rá sem mertem nézni többé. Aztán hallottam, hogy ez az asszony is kopogtatott a zálogos ajtaján; az ajtón drótrács volt s pengett, ha valaki az ujjával hozzáért.

A nap magasan járt az égen, 12 óra volt. Mintha lába kelt volna az egész városnak, s a Károly János-uton mosolygó, köszöngető emberzaj hullámzott fel-alá. Összehuztam magamat s elszurrantam egypár ismerősöm előtt a nélkül, hogy észrevettem volna. Az egyetem előtt ácsorogtak s a járó-kelőket nézegették. Gondolatba merülve mentem a várhegyre.

Milyen vigan és gontalanul sétáltak ezek az emberek, úgy sétáltak át az életem, mintha valami táncterem volna az egész; egyiknek se láttam könnyet a szemében, egyiknek se volt teher a vállán, talán még borus gondolatuk se volt s titkos bánat nem emésztette vidám lelkeket. S én olyan fiatal, olyan nagyon fiatal voltam még, s már is itt jártam közöttük és már is elfeledtem, hogy milyen a színe boldogságnak.

(Folyt köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA.

Vegyél!

Vegyen!

Vegyünk!

10. 13. és 17.

Koronáét

Moskovits Antonomiai cipőt

Nagyvárad

Kossuth-utca 5. gyár épület és

:: Bémer-tér, Fő-utca sarok. ::

Értesítés!

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

::: ::: Megrendelőim kívánságának eleget téve, ::: :::

ismét folytatom régi, jóhírnevű cukrászdámat

s hogy a nagyérdemű közönség igényeit minden tekintetben kielégíthessem, áldozatok árán sikerült megnyernem az országzerte ismert Gerbead-cég volt osztályfőnökét, aki a külföldön szerzett tapasztalatait ujonnan berendezett, a higiénikus követelményeknek teljesen megfelelő cukrász-műhelyemben kellően érvényesítheti.

Zenokra, keresztelőkire és lakodalmakra való megrendeléseket, miután üzlethelyiségem nincs a legjutányosabb áron vállalom.

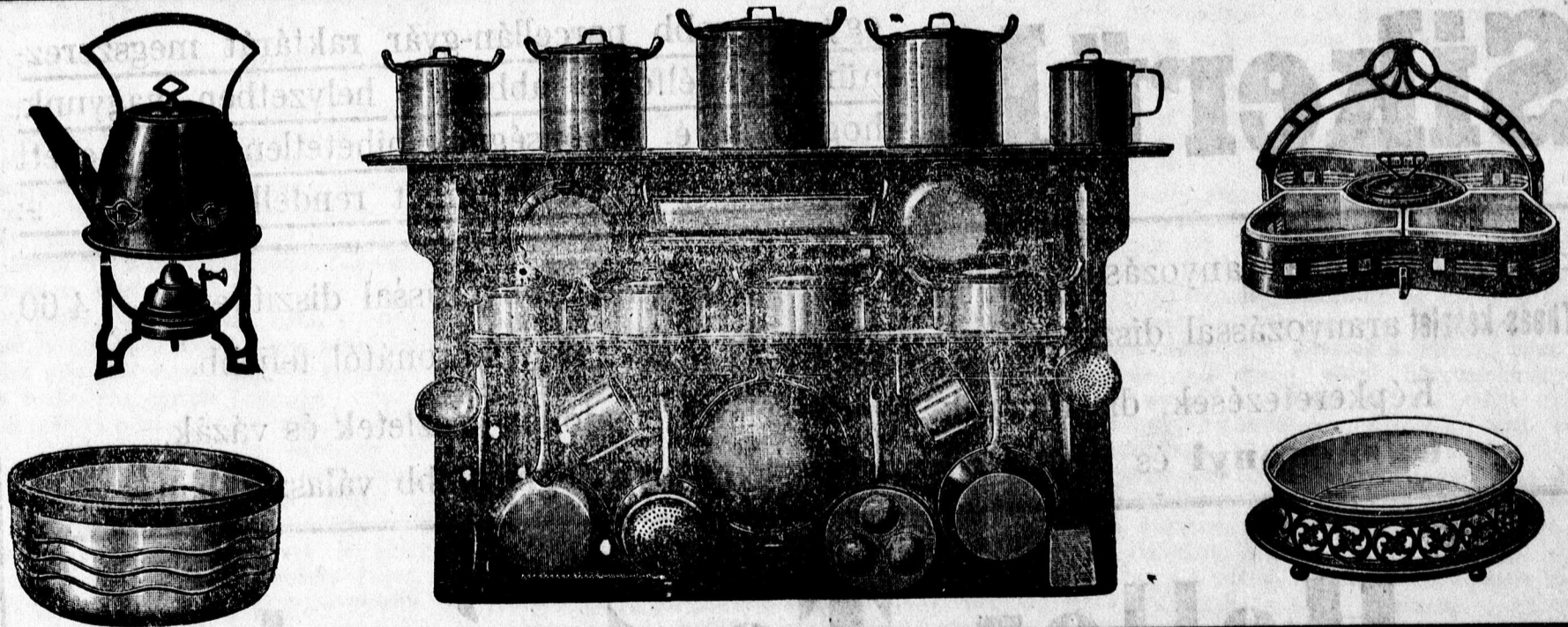
PARFAIDOK, MIGNONOK, TORTAK
megrendelésre kaphatók.

A karácsonyi és újévi ünnepekre diós-, mákos-patkókat és ünnepi kalácsokat — megrendelésre — tiszta tea-vajból készülve, a legkisebb mennyiségben és olcsó árak mellett házhoz szállítok.

Naponta friss tea-kenyér és tea-vaj kapható! Kiváló tisztelettel **Molnár Henrik** cukrász.

Megrendeléseket a Szalon-kávéház is eszközöl.

Telefon: (Szalon-kávéház) 41. sz.

Modern konyhaberendezések és háztartási különlegességek.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon helyben és vidéken 390.

Mezey János és Tsa
füszer, csemege üzlete
 Nagyváradi, Szent László-tér,
 Nagyváradi Takarékpénztár épület

a
karácsonyi
ünnepekre

legelőnyösebb bevásárlási forrás.

Tisztán kezelt élelmi
 cikkek, különleges faj-
 kávék, rumok, theák,
 thea sütemények, cse-
 mege sajtok, erdélyi
 almák.

Karácsonyi diszek
 dús választékban.

A n. é. közönség szíves látogatásait kérjük
 tisztelettel

Mezey János és Társa

TELEPHON: 249.

TELEPHON: 249.

Eladó föld.

Nagyváradtól 15 percnnyire
 fekvő mintegy 55 kat. hold kiter-
 jedésű elsőrendű szántóföld a szük-
 séges épületekkel ellátva egészben
 vagy parcellákban eladó.

A feltételek megtudhatók a
 Nagyváradon székelő **Központi**
Takarékpénztárnál.

Telefon: 263 szám.

Hirdetések
felvételnek
ez a lap kiadó-
hivatalában

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
 ben 75 százalék **megtakarítást** mutat fel. 40
 gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 3.60 kor.**
 100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek,** fény-
 képszámláló **lámpák** ugyancsak **legolcsóbb**
 áron kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
 tók s a villamos telepen külön-
 céllal épített nagy

csillár-raktárunkat

megtakintásra ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővít-
 ését, átalakítá-
 sát, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
 litását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
 a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Sikerült

egy nagyobb porcellán-gyár raktárát megszerez-
 nünk, ennél fogva abban a helyzetben vagyunk,
 hogy a n. é. közönségnek hihetetlen árak mellett
 ::: bocsátjuk készletünket rendelkezésére: :::

Étkező-készlet 26 drb aranyozással diszítve 13.60

Kávés-készlet aranyozással diszítve 4.60

Theás-készlet aranyozással diszítve 5.20

Mosdó-készletek 7 koronától feljebb.

Képeretézések, diszműárak, üveggészletek, majolika készletek és vázák,
karácsonyi és ujévi ajándék tárgyak legnagyobb választékban

Kiváló tisztelettel

Heller Testvérek

Nagyvárad, Zöldfa-utca. Zöldfa-épület.

Telefon: 372.

Telefon: 372

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

■ könyv és hirlapkiadó vállalat ■

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCZA 5. SZ.

■ ■ ■

A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal ujjonnan berendezve.

■ ■ ■

Mindennemű hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben

≡ készítettnek. ≡

■ ■ ■

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTÚL“
politikai napilap kiadóhivatala.

■ ■ ■

Alapítottott:
1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett a „Tiszántúl“-ban közöltetnek.

Alapítottott:
1894.